

SCENARIUSZ LEKCJI

DZIEDZICTWO KULTUROWE ŁÓDZI - MIASTO CZTERECH KULTUR

WSTĘP

Przedmiot: Historia/Wiedza o społeczeństwie

Poziom: Szkoła ponadpodstawowa (liceum)

Czas trwania: 90 minut (2 godziny lekcyjne)

Klasa: II-III

CELE

Cele ogólne

- Zapoznanie uczniów z wielokulturowym dziedzictwem Łodzi
- Kształtowanie postawy szacunku wobec różnorodności kulturowej
- Rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia i analizy źródeł historycznych

Cele szczegółowe

Uczeń po zajęciach:

- Opisuje wpływ czterech kultur (polskiej, żydowskiej, niemieckiej i rosyjskiej) na rozwój Łodzi
- Identyfikuje najważniejsze zabytki związane z wielokulturową historią miasta
- Analizuje znaczenie różnorodności kulturowej w rozwoju społecznym i gospodarczym
- Wykorzystuje narzędzia cyfrowe do poznawania dziedzictwa kulturowego

METODY PRACY

- Dyskusja moderowana
- Praca w grupach
- Analiza materiałów źródłowych
- Wykorzystanie technologii AR (Augmented Reality)
- Burza mózgów
- Metoda projektu

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- Komputery/tablety z dostępem do internetu
- Aplikacja AR "Łódź w Czasie"
- Materiały wizualne (zdjęcia, mapy)
- Karty pracy
- Prezentacja multimedialna
- Portal internetowy kulturawlodzi.pl

PRZEBIEG LEKCJI

WPROWADZENIE (15 MINUT)

1. Powitanie uczniów i sprawdzenie obecności
2. Przedstawienie tematu i celów lekcji
3. Burza mózgów: "Co wiecie o wielokulturowej historii Łodzi?"

ROZWINIĘCIE (60 MINUT)

Rozwój przemysłowy miasta

- Przełomowy moment: 18 września 1820 - ustawa rządowa Królestwa Polskiego umożliwiającą utworzenie miast fabrycznych
- Transformacja z rolniczego miasteczka w metropolię przemysłową w ciągu 100 lat - wzrost z kilku tysięcy do pół miliona mieszkańców
- Rajmund Rembieliński jako twórca nowoczesnej Łodzi - zaliczenie miasta do grona osad fabrycznych w 1820 roku
- Pierwsza osada włókiennicza "Sukiennicze Nowe Miasto" powstała w 1823 roku

Wkład poszczególnych kultur

Spółeczność niemiecka:

- Największy udział w populacji do 1836 roku - 70% mieszkańców
- Najlepiej wykształcona grupa - inteligencja techniczna, majstrowie i zarządcy
- Znaczące rodziny: Scheiblerowie, Heinzlowie, Biedermannowie, Geyerowie, Grohmanowie

PRZEBIEG LEKCJI

Społeczność żydowska:

- Znaczący udział w rozwoju handlu i przemysłu
- Rola kupców, bankierów i fabrykantów
- Wsparcie dla polskiej kultury - finansowanie teatrów i instytucji kulturalnych

Społeczność polska:

- W 1921 roku stanowili 62% populacji (280 tys. mieszkańców)
- Rozwój instytucji kulturalnych i edukacyjnych

Społeczność rosyjska:

- Najmniejsza grupa - 2,5% populacji pod koniec XIX wieku
- Wkład w rozwój infrastruktury miejskiej - banki, szpitale, cerkwie

Najważniejsze zabytki według kultur

Zabytki niemieckie:

- Kościół ewangelicki pw. Św. Mateusza
- Biała fabryka Ludwika Geyera
- Pałac Herbst
- Fabryka Scheiblera
- Pałac Biedermanna

Zabytki żydowskie:

- Pałac Izraela Poznańskiego ("łódzki Luwr")
- Manufaktura (dawne zakłady Poznańskiego)
- Cmentarz żydowski przy ul. Brackiej

Zabytki polskie:

- Bazylika archikatedralna św. Stanisława Kostki
- Kościół św. Józefa - najstarszy łódzki kościół

Zabytki rosyjskie:

- Sobór św. Aleksandra Newskiego
- Cerkiew św. Olgi
- Dawny bank przy alei Kościuszki (obecnie NBP)

ZADANIA DLA GRUP

Grupa 1: Kultura polska

Rozwój instytucji kulturalnych

Analiza obejmuje powstanie i działalność kluczowych polskich instytucji kulturalnych w Łodzi, w tym teatrów, muzeów i bibliotek. Szczególną uwagę należy zwrócić na rolę Teatru Wielkiego (1967) oraz Muzeum Sztuki (1930), które stały się symbolami polskiej kultury wysokiej w mieście. Istotnym elementem jest również rozwój szkolnictwa artystycznego, w tym powstanie Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej (1948).

Wpływ przedsiębiorców

Polski kapitał, choć początkowo skromniejszy od niemieckiego czy żydowskiego, odegrał znaczącą rolę w rozwoju miasta. Polscy przedsiębiorcy, tacy jak Grohman czy Heinzel (spolonizowani Niemcy), przyczynili się do rozwoju przemysłu włókienniczego. Ich działalność filantropijna obejmowała fundowanie szkół, szpitali i instytucji kulturalnych, co znacząco wpłynęło na rozwój polskiej tożsamości miasta.

Dziedzictwo sakralne

Kościół katolickie stanowiły centrum życia duchowego i kulturalnego polskiej społeczności. Najważniejsze obiekty to:

- Bazylika archikatedralna św. Stanisława Kostki - symbol odrodzenia polskiego katolicyzmu
- Kościół św. Józefa - najstarszy łódzki kościół katolicki
- Kościół św. Krzyża - przykład neogotyckiej architektury sakralnej

ZADANIA DLA GRUP

Grupa 2: Kultura żydowska

Działalność Poznańskich

Rodzina Poznańskich stworzyła jedno z największych imperiów przemysłowych w Europie. Izrael Poznański, rozpoczynając od małego sklepu, zbudował kompleks przemysłowy obejmujący:

- Pałac Poznańskiego ("Łódzki Luwr")
- Kompleks fabryczny (obecnie Manufaktura)
- Osiedle robotnicze dla pracowników

Ich działalność filantropijna obejmowała wsparcie dla szpitali, szkół i instytucji kulturalnych.

Życie społeczności

Żydowska społeczność Łodzi była drugą co do wielkości w Polsce przedwojennej. Rozwinęła bogatą kulturę, obejmującą:

- Teatry jidysz
- Szkoły religijne i świeckie
- Prasę w języku jidysz i hebrajskim
- Organizacje społeczne i polityczne

Dziedzictwo materialne

Zachowane obiekty obejmują:

- Cmentarz żydowski przy ul. Brackiej - jeden z największych w Europie
- Synagogi (większość zniszczona w czasie II wojny światowej)
- Kamienice i domy modlitwy w dzielnicy Bałuty

ZADANIA DLA GRUP

Grupa 3: Kultura niemiecka

Przemysł włókienniczy

Niemieccy przemysłowcy stworzyli podstawy łódzkiego przemysłu włókienniczego:

- Wprowadzenie nowoczesnych technologii produkcji
- Organizacja systemu fabrycznego
- Rozwój handlu międzynarodowego

Kluczowe rodziny to Scheiblerowie, Grohmanowie i Geyerowie.

Wpływ fabrykantów

Niemieccy przedsiębiorcy wprowadzili:

- System opieki socjalnej dla pracowników
- Nowoczesne metody zarządzania
- Architekturę przemysłową wzorowaną na zachodnioeuropejskiej
- Szkoły techniczne i zawodowe

Architektura przemysłowa

Zachowane obiekty to:

- Biała Fabryka Ludwika Geyera - pierwszy zakład napędzany maszyną parową
- Kompleks fabryczny Scheiblera - największy w Królestwie Polskim
- Księży Młyn - unikatowe osiedle robotnicze

ZADANIA DLA GRUP

Grupa 4: Kultura rosyjska

Administracja carska

Wpływ rosyjski przejawiał się głównie poprzez:

- System administracyjny i prawny
- Politykę gospodarczą wspierającą eksport do Rosji
- Rozwój infrastruktury kolejowej łączącej Łódź z rynkiem rosyjskim

Instytucje publiczne

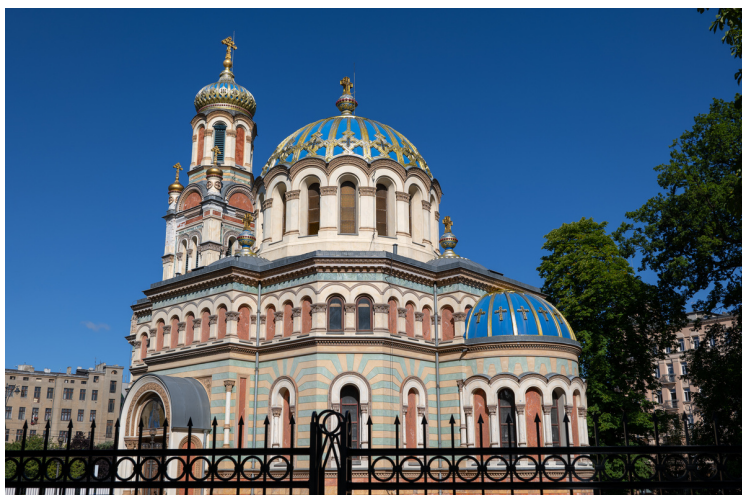
Rosjanie utworzyli:

- System szkolnictwa państwowego z językiem rosyjskim
- Urzędy państwowe
- Instytucje finansowe (banki państwowe)
- Garnizony wojskowe

Architektura prawosławna

Główne obiekty to:

- Sobór św. Aleksandra Newskiego - symbol obecności rosyjskiej
- Cerkiew św. Olgi - przykład architektury sakralnej
- Cmentarz prawosławny na Dołach
- Budynki administracji carskiej w stylu rosyjskim

CZĘŚĆ 3: PREZENTACJE GRUP (20 MINUT)

- Każda grupa przedstawia wyniki swojej pracy
- Dyskusja na temat współistnienia różnych kultur w mieście

PODSUMOWANIE (15 MINUT)

- Omówienie najważniejszych wniosków
- Quiz interaktywny sprawdzający wiedzę
- Zadanie domowe: Przygotowanie wirtualnej wycieczki po wielokulturowej Łodzi

EWALUACJA

- Obserwacja aktywności uczniów podczas zajęć
- Ocena prezentacji grupowych
- Wyniki quizu interaktywnego

Zadanie domowe

Uczniowie mają za zadanie przygotować wirtualną wycieczkę po wielokulturowej Łodzi wykorzystując aplikację AR "Łódź w Czasie" lub portal lodz4kultur.pl. Prezentacja powinna zawierać:

- 3 wybrane zabytki reprezentujące różne kultury
- Krótki opis historyczny każdego obiektu
- Współczesne znaczenie tych miejsc dla mieszkańców

Uwagi organizacyjne

- Przed lekcją należy sprawdzić działanie sprzętu i dostęp do internetu
- Przygotować alternatywne materiały w przypadku problemów technicznych
- Dostosować tempo pracy do możliwości grupy

Modyfikacje dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

- Wydłużony czas na wykonanie zadań
- Dodatkowe materiały wizualne
- Możliwość pracy w parach zamiast większych grupach
- Uprozczone karty pracy

Bibliografia i materiały pomocnicze

- Portal kulturawlodzi.pl
- Aplikacja "Łódź w Czasie"
- Materiały archiwalne dotyczące historii Łodzi
- Mapy historyczne miasta
- Zdjęcia archiwalne i współczesne zabytków

